

ra». És una opció ben defensible. Ara: caldria tenir present que «la descara lingüística i estilística» que, segons remarca Ramis, es posa així de manifest amb relació a Arbó, és la d'uns textos que per a ell tenien un valor bàsicament utilitari i que en cap cas hauria cregut que, anys després, serien objecte d'edició.

Una edició que, com insinuàvem més amunt, paga molt la pena de llegir.

Bagatges literaris i identitat cultural

ORIOI IZQUIERDO

Universitat Ramon Llull

izquierdo@partal.cat

ESPINÓS & PICÓ (2017): Joaquim Espinós i Lliris Picó (eds.), *Literatura catalana contemporània: memòria, traducció i noves tecnologies*, Barcelona: Institut d'Estudis Catalans; «Treballs de la Societat Catalana de Llengua i Literatura», 13.

Després de dues edicions celebrades a la seu de l'IEC a Barcelona, el maig del 2017 va tenir lloc a Alacant la tercera Jornada LitCat de grups d'investigació de literatura catalana contemporània. Aquest volum aplega les deu ponències que s'hi van presentar, en paraules de Joaquim Espinós, coordinador de l'edició amb Lliris Picó, com «una bona mostra de les línies d'investigació que estan duent-se a terme en els grups de recerca especialitzats» de bona part de les universitats dels Països Catalans.

Anna Perera Roura (UdG) presenta «El portal patrimoniliterari.cat, una cartografia literària dels Jocs Florals (1868-1939)». Les eines digitals canvien el panorama que ens envolta, i la recerca acadèmica no n'és una excepció: aquest portal aplega convenientment indexada la informació de què disposem sobre els Jocs Florals durant el període indicat. Parera en destaca que, «en un context globalitzat i hiperconnectat com el del segle XXI, és a través de la recuperació de la memòria, col·lectiva i local alhora, que podem entendre i valorar el nostre present històric i la nostra societat coetània». El portal deixa a la vista un aspecte significatiu de les relacions entre literatura i territori, i ho fa de tal manera que en endavant els investigadors d'arreu hi podran acudir. La socialització de la recerca és, probablement, el viratge clau que faciliten els recursos digitals.

Jordi Jané-Lligé (UAB) reflexiona sobre «La llengua literària en les traduccions de “La Cua de Palla” (1963-1970). A la recerca d'un model d'anàlisi». Es planteja si és gaire enfocada l'opinió general que ens hem format sobre la llengua d'aquesta col·lecció, vist que potser no es fonamenta prou «en una tria de textos justificada i que reflecteixi la variació existent». A partir de la màxima que tradu-

ir és trair però sobretot triar, insinua que «les traduccions de “La Cua de Palla” no són altra cosa que un reflex de la situació que vivia la llengua literària catalana en aquell moment històric».

Alexandre Bataller Català (UV) fa un recorregut gairebé panoràmic sobre la «Poesia oral improvisada: revifalla de la glosa, diàleg intercultural i transposició didàctica». Posa la glosa, fenomen que té manifestacions per tots els Països Catalans, en context amb la tradició viva de la poesia oral arreu del món. Consta que «la glosa incideix en la millora de la competència comunicativa oral i en la millora de la cohesió social». I, a partir d'aquí, en reivindica el potencial d'atracció davant els joves, ja sigui en un context escolar o més enllà.

Anna Esteve (UdA) llegeix «Els diaris d'Emili Gómez Nadal», i amb ells reivindica el dietarisme com a instrument de recuperació de la memòria col·lectiva, especialment quan es tracta de diaris de publicació pòstuma, on «hi ha una autenticitat, un vigor, una veritat incomparable, que commou i fascina el lector», potser perquè són, almenys els de Gómez Nadal, «papers inèdits escrits al compàs dels dies [...] que, a més del valor literari, continuen oferint lliçons de vida.»

A «Teatre aplicat: una dramatúrgia per a l'educació de la memòria», Isabel Marcillas (UdA) analitza les obres de Joan Cavallé i Helena Torno guanyadores de dues edicions del Premi 14 d'abril de teatre convocat pel Memorial Democràtic. I a partir d'elles defensa «el fet teatral, text o representació, com a eina de coneixement que, a través de mecanismes literaris, és capaç de desvetllar la consciència social». Perquè, conclou, «tant *Peus descalços sota la lluna d'agost* com *Apatxes* compleixen aquesta missió de custòdia a través de la literatura, una tasca delicada si tenim en compte la magnitud dels fets que es pretenen transmetre i la possibilitat de caure fàcilment en la banalització en intentar expressar-los en paraules, de forma que ètica i estètica caminen de la mà».

Montserrat Corretger (URV) descobreix «Odó Hurtado, novel·lista d'exili», un novel·lista que, des de Mèxic però amb la mirada posada a Catalunya, «volia donar testimoni de l'entorn i crear un món literari on trobava una evasió, però alhora, un compromís amb un públic i una literatura mancats d'obres i de llibertat». Corretger llegeix Hurtado en el seu context i en fa una valoració contundent: «La banalitat aparent de les trames es fonamenta paradoxalment en el dolor de viure, en la insatisfacció o en la incapacitat per a aconseguir la plenitud dels protagonistes, fet que n'elimina la superficialitat tot just apuntada —vistent en el luxe, el cosmopolitisme, la bellesa dominant— i suggereix, ben altrament, una reflexió existencial sovint amarga».

M. Victòria Parra Moyà (UIB) ressegueix «La poètica visual de J.M. Calleja: activisme, internacionalitat, socialització i tradició». Ofereix alguns exemples de com Calleja reescriu la tradició heretada, en recorre la dimensió activista i de presència internacional i apunta com de la pràctica poeticovisual en naixeria una hipotètica «llengua supranacional».

Ricard Giramé-Parareda i Mia Güell Devesa (UVic) fan una descripció molt sumària del portal de Llorenç Soldevila «Endrets.cat: un espai virtual tam-

bé per a la memòria i la interculturalitat», on proposen una definició àmplia del concepte d'indret literari de la qual es podria desprendre tota una tipologia dels llocs.

Sílvia Coll-Vinent (UPF) documenta les relacions entre «Valery Larbaud i la literatura catalana (1915-1927)», que hi van ser sobretot a través de Junoy, Eugeni d'Ors i Estelrich. La seva aportació deixa perles com la valoració que Larbaud fa de *La Ben Plantada* o les analogies que descobreix entre Bèlgica i Catalunya. I, sobretot, aquestes paraules de Jules Romains: «Beaucoup de nations on été fondées par l'épée. La nouvelle Catalogne a été fondée par des livres».

Eusebi Coromina Pou i Laura Vilardell (UVic) presenten «La traducció de *Vol de nit* d'Antoine de Saint-Exupéry: entre la censura i la recerca d'un model de llengua narratiu». En una primera part fan un breu apunt d'història editorial sobre la col·lecció «L'Isard», de Josep M. Boix i Selva, i l'impacte de la censura en l'edició catalana dels anys 50 i 60. A la segona part, veuen en el cas concret d'aquesta traducció de Jaume Bofill i Bofill, deutora del Noucentisme, un bon exemple de fins a quin punt «calia trobar encara un model de llenguatge literari, especialment narratiu, que s'acostés també a la llengua viva tot reflectint-ne la varietat de registres lingüístics».

Essent com són aquestes ponències els testimonis de deu projectes de recerca entre més, il·lustren certament l'epígraf trinitari de les jornades. N'hi ha que parlen de memòria i patrimoni (la glosa o poesia oral, els Jocs Florals, el dietarisme de Gómez Nadal com a testimoni memorial, la poesia visual de Calleja com a relectura de la tradició, el teatre «aplicat»), d'altres de traducció (explícitament les aportacions sobre «La Cua de Palla» i «L'Isard», bé que no són menys rellevants en relació, més general, amb la llengua literària o amb la història de l'edició) i dues més de noves tecnologies (patrimoniliterari.cat i endrets.cat).

Ara bé, hi ha encara dos eixos d'interès que vertebraven bona part dels textos per bé que enlloc no se'n remarqui la recurrència. D'una banda la preocupació per la visibilitat global de les nostres lletres: la poesia oral, inclosa la nostra glosa, com un fenomen transnacional; la presència internacional de Calleja; la finestra en preparació a endrets.cat per a veus literàries en altres llengües; o l'intent de fer de Larbaud un dels nostres ambaixadors culturals. De l'altra, no menys programàticament, la insistència en els usos didàctics de la literatura (s'hi fa referència almenys en el cas dels treballs sobre la glosa, sobre el teatre «aplicat», i sobre endrets.cat). Que, no cal ni dir-ho, subscric del tot, ja que, com Marcillas, estic convençut que «el bagatge literari que adquirim modela el nostre pensament i ens permet construir-nos com a individus integrants d'una cultura». I, al capdavall, és sempre d'això que parlem.